

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Кролевецького районного суду Сумської області
24.10.2024

м. Суми, 2024 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі - НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 24.10.2024 групою НПМ здійснено відвідування Кролевецького районного суду Сумської області (далі – суд).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Завалій Анастасія Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Єжкун Марина Вікторівна, представник громадської організації.

Суд розташований за адресою: 41300, Сумська область, Конотопський район, місто Кролевець, вулиця Франка, будинок 13.

Керівництво установи:

Кибець Ірина Анатоліївна, голова суду;

Костель Світлана Іванівна, керівник апарату суду.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Кролевецький районний суд Сумської області є судом першої інстанції та здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним кодексом.

Суд розглядає цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених законом.

Штатна чисельність працівників становить 22 осіб. Згідно зі штатним розписом кількість штатних посад суддів - 2, здійснює правосуддя – 2 судді.

Суд розміщений в двоповерховій будівлі.

Необхідно зазначити, що приміщення будувалось не з метою розміщення в ньому суду, а є пристосованим до таких потреб, що суттєво впливає на внутрішнє планування та належне дотримання за цих умов прав і свобод людини під час здійснення правосуддя.

Центральний вхід до будівлі обладнаний бічним пандусом та є кнопка виклику персоналу для маломобільних груп населення. Біля входу у вестибюль розміщена табличка з найменуванням Суду (фото 2).

Працівниками Служби судової охорони здійснюється пропускний режим та охорона Суду.

У приміщенні суду облаштовано дві зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, які обладнано загородженням зі спеціального захисного скла для розміщення підсудних та системою відеоконференцз'язку для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції (фото 13).

Кількість камер для підсудних (засуджених) має бути передбачена,

виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Проте в Кролевецькому суді за наявності двох залів засідань для розгляду кримінальних справ зовсім відсутні камери для підсудних (засуджених). Підсудних доставляють по маршруту конвоювання відразу у кімнату відведену для роботи адвоката, яка також може призначатись і для здійснення обшуку осіб, що були взяті під варту в залі судових засідань. В цій кімнаті наявний санвузол, але вільного доступу до туалету немає, не має можливості вживати їжу за тривалого перебування в суді, неналежна вентиляція (фото 6).

Маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), від кімнати відведеної для роботи адвоката до залу судових засідань є ізольований, конвоювання здійснюється закритими для сторонніх осіб коридорами (фото 5,7).

В підвальному приміщенні суду знаходиться укриття, в якому на час відвідування проводились ремонтні роботи (фото 3,4).

Під час відвідування до суду доставили одну особу, яка відноситься до категорії підсудних (засуджених). В ході проведення конфіденційної бесіди із зазначеною особою, скарг та зауважень не надходило.

Не зважаючи на заходи, вжиті керівництвом суду для забезпечення належного доступу до правосуддя, під час відвідування групою НПМ встановлено факти порушень прав людини та недоліки, що потребують вжиття заходів реагування і усунення причин та умов, що їм сприяють.

Попереднє відвідування приміщення Суду не здійснювалось.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.2. ДБН В.2.2-26:2010 Будинки і споруди. Суди, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 №175 (далі-ДБН В.2.2-26:2010), де визначено, що кількість камер для підсудних (засуджених) слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де розташовано дві зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано шість камер. Натомість в суді взагалі відсутні камери для підсудних (засуджених).

Підсудних доставляють по маршруту конвоювання відразу у кімнату відведену для роботи адвоката, яка також може призначатись і для здійснення обшуку осіб, що були взяті під варту в залі судових засідань що є несумісним зі стандартами цивілізованої поведінки, які є відмінною ознакою демократичного суспільства.

За таких обставин в суді не може забезпечуватись роздільне розміщення чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також інших осіб відповідно до вимог статті 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення».

Незабезпечення належними умовами підсудних (засуджених) призводить до порушення їх прав на гідні умови тримання під час перебування.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

3. У порушення вимог пункту 6.5.1 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 9 Інструкції, в суді відсутні приміщення для конвою та санітарні вузли.

4. У порушення Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579, на момент відвідування тимчасове укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування громадян у разі оголошення повітряної тривоги, в суді не облаштовано. Ведуться ремонтні роботи.

5. У невідповідність вимогам пункту 12 Інструкції з організації конвоювання, в приміщенні для розміщення особового складу варті відсутня металева шафа, що замикається на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів.

6. У порушеннях вимог пункту 15 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція), маршрут конвоювання підсудних (засуджених) має частину де відсутній відеонагляд. Наявність системи відеонагляду за маршрутом конвоювання підсудних (засуджених) від камерних приміщень до залів судових засідань може сприяти додатковою гарантією запобіганню жорстокого поводження з боку персоналу конвою.

7. Укриття в суді не облаштовано, на час відвідування там проходили ремонтні роботи, що є порушенням Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 та Кодекс цивільного захисту України.

Порушення права на професійну правничу допомогу (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України).

8. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з

обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (ст.9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та ст. 26 Конституції України).

9. Окрім цього, у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарні вузли у приміщенні суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на візку потрапити до санітарної кімнати.

Інші порушення.

10. У приміщенні суду наявна аптечка для надання невідкладної домедичної допомоги особам у разі потреби, деякі ліки в аптечці були протерміновані.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України:

Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

Кролевецькому районному суду Сумської області:

1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ;

2. Забезпечити в суді приміщення для розміщення особового складу варту та санітарні вузли;

3. У приміщенні варту облаштувати пульти централізованого відеонагляду, концентратори та кінцеві пристрої охоронної та тривожної сигналізації, розмістити камери у блоці, де розміщені камери, у коридорі, де проходить маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до залів судових засідань;

4. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови перебування у приміщенні суду;

5. Облаштувати суд кімнатою для роботи адвоката з підсудними (засудженими);

6. Облаштувати в суді найпростіше укриття;

7. Забезпечити в суді санітарні вузли відповідно до вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність;

8. Облаштувати в приміщенні варті металеву шафу, що замикається на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів;

9. Забезпечити в суді аптечку, що міститиме ліки з актуальним терміном придатності.

Додаток: фотознімки на 4 арк. в 1 прим., документи з приводу виділення іншого об'єкта під суд.

Керівник групи НІМ
Головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Верховної Ради України
з прав людини

Анастасія ЗАВАЛІЙ

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

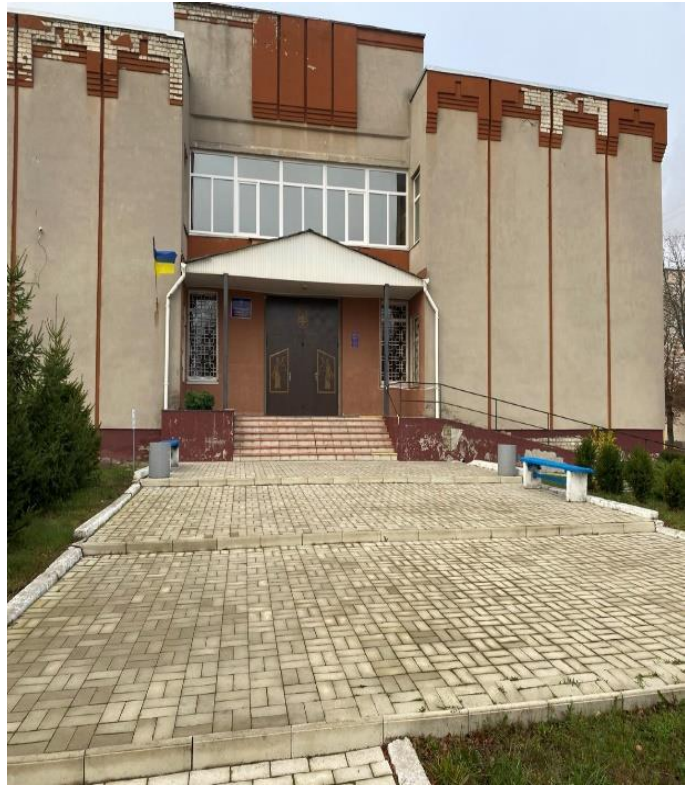

Фото 3

Фото 4

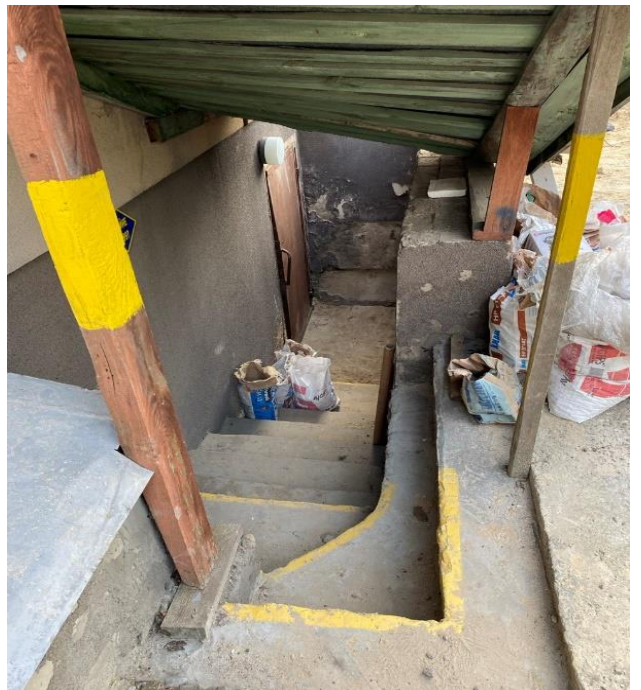

Фото 5

Фото 6

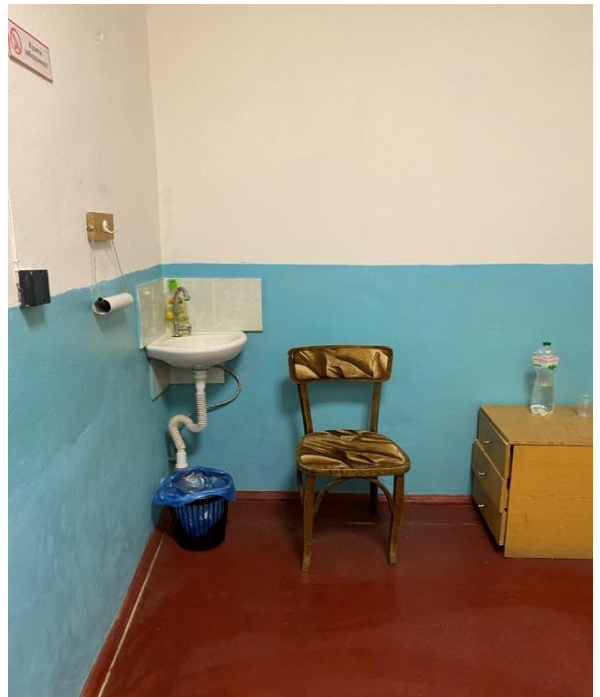

Фото 7

Фото 8

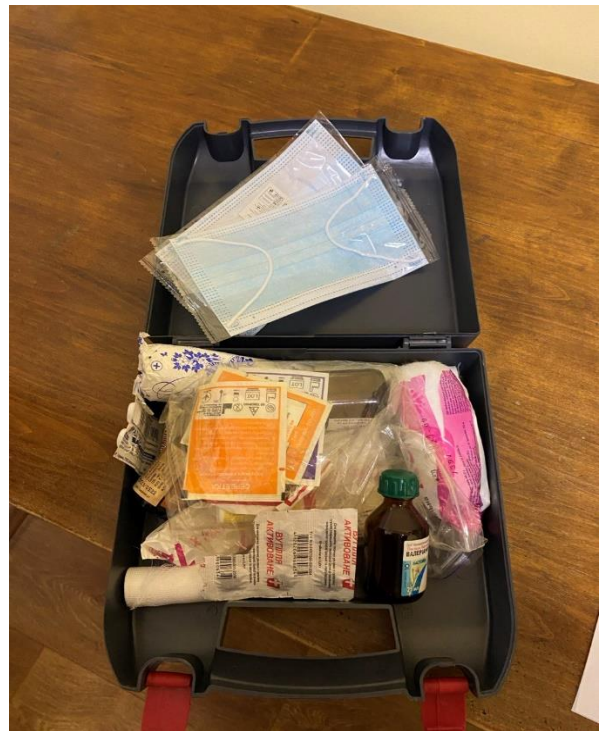

Фото 9

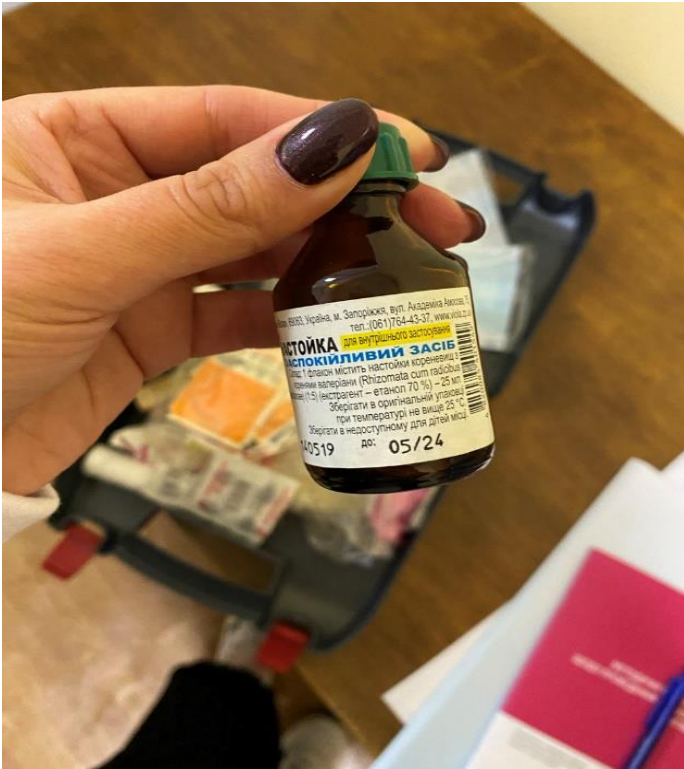

Фото 10

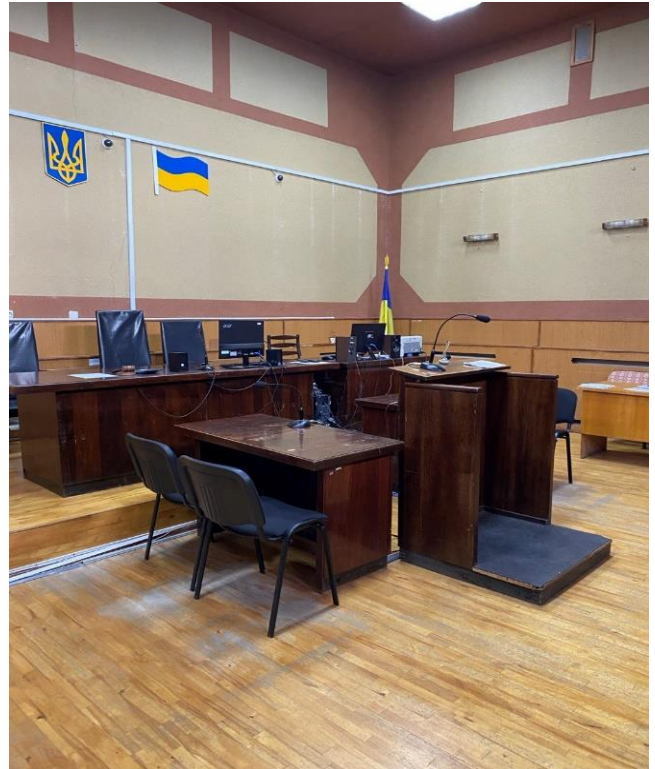

Фото 11

Фото 12

Фото 13